

SAIHs innspill til Etiklutvalget

Kjære Ola Mestad og medlemmer av Etiklutvalget for Statens Pensjonsfond Utland,

Vi beklager at dette innspillet kommer etter den ønskede fristen, men håper dere likevel har anledning til å lese det. SAIH ønsker å rette utvalgets oppmerksomhet mot utfordringene ved Statens Pensjonsfond Utlands investeringer som beriker militære.

SAIH var i 2014/2015 en av pådriverne for å få på plass et forventningsdokument for menneskerettigheter for Statens Pensjonsfond Utland. Vi er positive til at Etiklutvalget nå har fått mandat til å vurdere om det er behov for endringer i retningslinjene for observasjon og utelukkelse fra Statens pensjonsfond utland.

Det er kommet flere gode, overordnede innspill til arbeidet. SAIH ønsker å rette oppmerksomheten til utvalget mot investeringer som fører til økonomisk gevinst for statlig militære. Dette er en aktuell problemstilling i flere land, og spesielt i «nye markeder». SAIH ønsker å gjøre utvalget oppmerksom på en aktuell investering i Kirin Holdings Company Limited som eier Myanmar Breweries, som igjen er deleid av militæret i Myanmar¹. Slik bidrar Statens Pensjonsfond Utland til å berike Myanmar's hær, som FNs fact finding mission har anbefalt å kutte alle økonomiske forbindelser til, etter undersøkelsen viste at hæren står bak omfattende menneskerettighetsbrudd og etnisk rensning i Rakhine state. Dette er ett aktuelt eksempel som bør bruke til å vurdere Statens Pensjonsfond Utlands operasjoner i stater hvor militæret er en stor økonomisk aktør. Eksempelet er aktuelt grunnet den akutte situasjonen i Rakhine, men vi ønsker å gjøre utvalget oppmerksom på at hæren i Myanmar er involvert i flere aktive konflikter i Myanmar og har vært det i mange år. Det foregår menneskerettighetsbrudd mot etniske minoriteter i flere av disse konfliktene, og det har foregått både før og etter de ekstreme hendelsene i Rakhine². Dette er altså en problemstilling som går utover denne ene konflikten, men viser utfordringene som kommer av å investere i selskaper med militæret på eiersiden.

SAIH samarbeider blant annet med sivilsamfunnsorganisasjoner i Kachin-staten. En representant fra en av disse sivilsamfunnsorganisasjonene var i Oslo i august og løftet bekymringene om norske investeringer som bidrar til finansiering av militæret i møter på Stortinget. I Kachin-staten pågår en aktiv væpnet konflikt, som har vart siden 2011. I FNs Independent International Fact-Finding Mission on Myanmar sin

¹ The economic interests of the Myanmar military* Independent International Fact-Finding Mission on Myanmar, 2019 https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/FFM-Myanmar/EconomicInterestsMyanmarMilitary/A_HRC_42_CRP_3.pdf

² Detailed findings of the Independent International Fact-Finding Mission on Myanmar, 2019 https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/FFM-Myanmar/20190916/A_HRC_42_CRP.5.pdf

rapport (se fotnote 2) fra august 2019 dokumenteres det at konfliktene i Shan-staten og Kachin-staten har ført til drap, tortur og seksuell vold og over 100 000 er internt fordrevet.

Gjennom arbeidet med forventningsdokumentet for menneskerettigheter ble det skapt mye oppmerksomhet rundt selskaper som bryter menneskerettighetene. I det aktuelle eksempelet i Myanmar er det eierne av selskapene som trenger oppmerksomhet. Statens Pensjonsfond Utland bør ikke bidra til å finansiere menneskerettighetsbrudd.

SAIH har sammen med Amnesty International Norge og Fremtiden i Våre Hender sendt et brev til Norges Bank Investment Management hvor vi ber om at investeringen i Kirin undersøkes. Dette vedlagt innspillet. Vi håper utvalget kan dra nytte av dette eksempelet i sitt arbeid.